

OECD-FAO Agricultural Outlook 2008–2017

Summary in Hungarian

OECD-FAO mezőgazdasági kilátások: 2008–2017

Összefoglalás magyarul

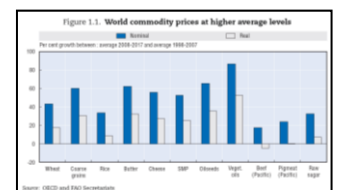
Az évente megjelenő *Mezőgazdasági kilátások* c. kiadvány jelen, tizennegyedik – illetve a FAO-val közösen készített negyedik – kiadása a mezőgazdasági piaci kilátásokat értékeli a főként mérsékelt égövi mezőgazdasági árucikkek termelésére, fogyasztására, kereskedelmére, készleteire és áraira vonatkozó, 2017-ig terjedő előrejelzések alapján. Az előrejelzések a globális makrogazdasági körülményekre, a népességnövekedésre, a nemzeti mezőgazdasági és kereskedelmi politikákra, a termelési technológiákra, és az időjárási viszonyokra vonatkozó meghatározott feltevéseken alapulnak. A kiadvány ismerteti, hogyan befolyásolja ezeket a piacokat a gazdasági fejlődés és a kormányzati politika, továbbá kiemel néhány, a piaci eredményeket befolyásolható kockázatot és bizonytalansági tényezőt.

A beszámoló 39 országra és 19 régióra terjed ki, beleértve az összes OECD-országot, továbbá néhány kulcsfontosságú mezőgazdasági termelőt – Kínát, Indiát, az Orosz Föderációt, Brazíliát és Argentínát –, amelyek nem tagjai az OECD-nek.

TUDTA-E, hogy az ETANOL ÜZEMANYAG-termelés 2000 és 2007 között **megháromszorozódott**.

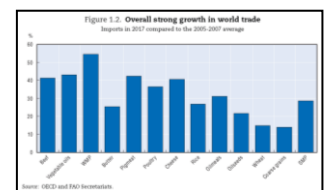
- A beszámolóban szereplő szinte minden mezőgazdasági árucikk világszintű referenciára eléri vagy meghaladja a korábbi rekordszinteket, legalábbis nominális értelemben véve. Ez azonban nem lesz tartós, mivel a mostani áremelkedések háttérében álló egyes tényezők átmeneti jellegűek. Az árak így fokozatosan csökkenni fognak. Alapos okunk van azonban feltételezni, hogy már most olyan állandó tényezők is alátámasztják az árakat, amelyek egyrészt a korábbinál magasabb átlagszinten tartják majd őket, másrészt mérséklik a hosszú távú, reál értelemben vett ár-csökkenést. Akár átmeneti, akár állandó tényezők álljanak is a háttérben, a mezőgazdasági fejlesztésekre, valamint az éhezők és a szegények szükségleteinek kielégítésére irányuló megfelelő politikai intézkedéseknek mindkét fenti jellemzőt figyelembe kell venniük.
- A 2005–2006 óta eltelt időszakban tapasztalt drámai mértékű áremelkedést részben a világ főbb gabonatermelő régióinak kedvezőtlen időjárási viszonyai okozták, aminek hatása továbbgyűrűzött az ugyanazon földterületért versengő terményekre és állatállományra. Az alacsony globális készletek összefüggésében ezek a fejlemények már önmagukban is erős árreakciókat váltottak volna ki. Ilyen körülmények a múltban is előfordultak már, az árak pedig csökkentek, amint a megszokott feltételek visszaálltak, és az idő múlásával a kínálat újra megfelelően reagált. A Kilátások c. kiadvány szerint nincs ok azt feltételezni, hogy ez nem történik meg ismét az elkövetkező néhány év során.
- Középtávon azonban az árak az elmúlt évtizedben tapasztaltnál magasabb átlagos szinten maradnak a jelenlegi csúcshozzáért történő visszaesést követően is. Am a mezőgazdasági termék-kínálatot irányító mögöttes tényezők (mindent összevéve a termelékenység nyereségei) végül is befolyásosabbak lesznek az erősebb keresletet meghatározó tényezőknél, mind az élelmiszerek, mind a takarmányok, valamint az ipari kereslet, különösen a bioüzemanyag-előállítás vonatkozásában. Következésképpen az árak reálértelemben újra csökkenni kezdenek majd, bár valószínűleg nem olyan mértékben, mint a múltban.
- A kínálati oldalt tekintve a Kilátások c. kiadvány arra számít, hogy a terménykínálat meghatározásában a terményhozamok folyamatos növekedése jelentősebb szerepet játszik majd, mint a művelésbe bevont új területek. A lassan emelkedő tejtermék- és állatállomány-hozamok is támogatják a tej- és húsgyártás bővülését. A Kilátások c. kiadvány egyik fő feltevése az, hogy az amerikai dollár némileg erősödni fog a valuták legtöbbjéhez képest. Ez az érintett országokban megerősíti a termelés növelését szolgáló belföldi ársztöndzőket. Ezek a tényezők együttesen tartják fenn a globális mezőgazdasági termelés növekedését, bár ezen hajtóerő egy részét mérsékli a magas olajárak kínálatcsökkentő és termelési költségeket emelő hatása.

1.1 ábra: Világszintű terményárak magasabb átlagszinten

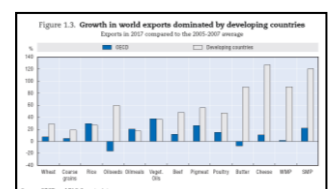

- A keresleti oldalt tekintve, a fejlődő országokban a változó étkezési szokások, az urbanizáció, a gazdasági növekedés és a növekvő népesség határozzák meg az élelmiszerek, illetve a takarmányok iránti keresletet. Globálisan és abszolút értelemben véve a mezőgazdaságban továbbra is az élelmiszerek és a takarmányok jelentik a keresletnövekedés legnagyobb forrását. Ám mindezt tetézi a nyersanyag iránti gyorsan növekvő kereslet, amely a növekvő bioenergetikai szektort táplálja. A bioüzemanyag iránti kereslet, bár kisebb az élelmiszer- és takarmány-felhasználás növekedésénél, mégis az elmúlt évtizedek legnagyobb új keresleti forrását jelenti, egyben erősen alátámasztja a mezőgazdasági terményárak felfelé mozdulását is.
- A kínálat és a kereslet fenti dinamikájának eredményeképpen a Kilátások c. kiadvány arra a következtetésre jutott, hogy az terményárak – nominális értelemben véve – középtávú átlaga az előző tíz évben tapasztaltnál jelentősen magasabb szintre áll be. A 2008 és 2017 közötti időszak átlagárait összehasonlítva az 1998 és 2007 közötti időszak átlagáival a marha- és disznóhús ára mintegy 20%-kal, a nyers- és fehércukor ára mintegy 30%-kal, a búza, a kukorica és a sovány tejpor ára 40–60%-kal, a vaj és az olajos magvak ára több mint 60%-kal, a növényi olajak ára pedig több mint 80%-kal lesz magasabb. Az árak azonban erről a magasabb szintről reálértelemben véve ismét csökkenni fognak, bár lassabb ütemben.
- Ezen túlmenően a múltban tapasztaltnál erősebb áringadozás várható: nem várható a készletszintek jelentős feltöltése a Kilátásokban tárgyalt időszak során; a kereslet farmgazdasági szinten kevésbé érzékenyvé válik az árváltozásokra az árucikkek arányának csökkenésével az élelmiszer-végszámlában és az ipari kereslet növekedésével; a klímaváltozás következtében változékonyabbá válnak az időjárási viszonyok és mezőgazdasági termékkínálat; és profitlehetőségek által diktált, spekulatív, nem kereskedelmi célú befektetési alapok jelennek meg, illetve tűnnek el a határidős piacokról.
- Ebben az általános összefüggésben vizsgálva a globális mezőgazdaság epicentruma az OECD-országokról még inkább a fejlődő országokra helyeződik át. A fejlődő országokban a búza kivételével minden termék vonatkozásában gyorsabban nő a fogyasztás és a termelés is. 2017-re várhatóan ezek az országok foglalják el a vezető helyet a legtöbb árucikk előállításában és fogyasztásában, kivéve a durvaszemcsés gabonaféléket, a sajtot, és a sovány tejport.
- Hasonló elmozdulások figyelhetők meg a globális kereskedelmi struktúrákban is. A fejlődő országokban tapasztalható a legnagyobb importbővülés, amelynek egyre nagyobb részét teszi ki a többi feltörekvő és fejlődő országból származó nagyobb mértékű

1.2 ábra: Általános erőteljes növekedés a világkereskedelemben

1.3 ábra: A fejlődő országok vezető szerepe a globális export növekedésében

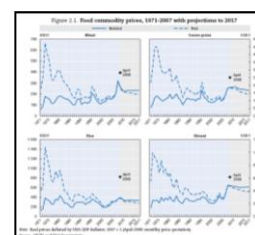

export. A fejlődő országokban nagyobb az export bővülése, és ez egyes esetekben szinte az összes termékre igaz. Azonban, bár az OECD-országok globális exportban elfoglalt részesedése csökken, továbbra is ezek az országok állnak az élen a búza, a durvaszemcsés gabonafélék, a disznóhús és az összes tejtermék exportjában.

- A magas árak egyeseket kedvezően, míg másokat kedvezőtlenül érintenek. Előnyösek számos kereskedelmi termelő számára mind a fejlett, mind a fejlődő országokban. A fejlődő országokban azonban számos gazdálkodó nincs összeköttesben a piaccal, ezért kevés nyeresége, illetve egyáltalán nem realizál nyereséget a jelenlegi magasabb árakból. A szegények, különösen a nettó élelmiszer-importáló fejlődő országokban élő városi szegényeket ez sokkal súlyosabban érinti. Számos alacsony jövedelmű országban az élelmiszerekre fordított kiadások átlagosan a jövedelem több mint 50%-át teszik ki, és a Kilátások c. kiadványban említett magasabb árak még több embert taszítanak alultápláltságba.
- A legkevésbé fejlett országok, különösen az élelemhiánnyal küzdő csoport tekintetében az előrejelzések rendkívül megnövekedett sérülékenységet és bizonytalan élelmiszer-ellátást vetítenek elő egy magas terményárak és nagy áringadozások jellemezte időszakban. Mindez hangsúlyozza belföldi ellátási kapacitásaik fejlesztésének fontosságát, amelyet az oktatásba, képzésbe és levelező oktatásba, kutatás-fejlesztésbe, és a fizikai infrastruktúrába tett beruházások révén érhetnek el. Bár ezek hosszú távú orvoslato, fontos, hogy rövid távon hatékonyan működjön az árucikk-kereskedelem az elérhető árucikk-készletek elosztásának elősegítésére.
- Jelen Kilátások c. kiadvány változatlan mezőgazdasági és kereskedelmi politikákat feltételez. A mezőgazdasági termény- és élelmiszerárak tényleges alakulása azonban nagyban függ a jövőbeli politikai fejleményektől. Növelni kell a humanitárius segélyeket, hogy a nagyon szegény lakosság kevésbé érezze meg a magas árak negatív hatását, és ez a piacokra gyakorolt komolyabb hatás nélkül is megtehető.
- A kereskedelmet korlátozó intézkedésekből, így az exportadókból és az embargókból azonban ilyen hatások származnának. A kereskedelmet korlátozó intézkedések rövid távon némi könnyebbséget jelentenének a belföldi fogyasztóknak, de megnehezítenék a belföldi termelők helyzetét, és korlátoznák a kínálati reakciót, továbbá hozzájárulnának a globális árupiaci bizonytalansághoz. Hasonlóképpen, a mezőgazdasági terményeket előállító belföldi termelők határvédelmi intézkedésekkel történő védelme megnehezítené a belföldi fogyasztók helyzetét; szűkebbre szabná a termelők külföldi növekedési lehetőségeit, a globális mezőgazdasági kínálat rendkívül kívánatos növekedését is korlátozva.

2.1 ábra: Élelmiszertermény-árak, 1971–2007
 2017-ig terjedő előrejelzésekkel
 USD per tonna

Megjegyzés: Reálárak az USA 2007-es GDP deflátorával leértékelve = 1.

- A politikai támogatás, csakúgy, mint az olajárak alakulása nagy mértékben befolyásolja a bioüzemanyagból származó jövőbeli kereslet alakulását a mezőgazdasági termékek, mint nyersanyagok iránt. A technológiai változások vagy az új technológiai fejlesztések is erős hatást gyakorolnának a mezőgazdasági termények előrejelzett világpiaci áraira, továbbá az élelmiszer- és takarmány-felhasználás elérhetőségére.
- Végül pedig, hosszú távon a mezőgazdasági kínálat egyre növekvő bizonytalansággal és korlátozással szembesül abban a tekintetben, hogy milyen nagyságú új területek vonhatók művelés alá. Az innovációra és a mezőgazdasági termelékenység növelésére fordított állami- és magánberuházások, különösen a fejlődő országokban, nagymértékben javítanák a kínálati kilátásokat, mivel elősegítenék a termelőbázis kibővítését, és csökkentenék a visszatérő termékár-emelkedések esélyét.

A teljes kiadvány a www.agri-outlook.org honlapon érhető el.

Az összefoglaló tartalmazza a **StatLinks** nevű szolgáltatást, amely Excel™ fájlokat készít a kinyomtatott oldalból!

© OECD/FAO 2008

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az OECD on-line könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre: www.oecd.org/bookshop/

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság Jogi és Fordítási Csoportjától: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

